

Univers Pedagogic

pro

20 (903),
16 mai 2024

Săptămânalul pedagogilor din toată țara!

UNII ELEVI VOR FI SCUTIȚI DE TEZE ÎN ULTIMUL SEMESTRU DE STUDII LA LICEU

Elevii din clasa a XII-a, care dețin un certificat cu recunoaștere internațională a competențelor lingvistice în limbi străine sau a competențelor specifice în domeniul informaticii, vor fi scutiți de la ultimele teze semestriale la limba străină și, respectiv, informatică. Modificarea se conține în recențele completări ale Regulamentului privind evaluarea și notarea rezultatelor învățării, promovarea și absolvirea în învățământul primar și secundar, urmare a propunerilor elevilor și comunității educaționale.

Potrivit documentului, elevii care dețin certificate de competență lingvistică egală sau superioară nivelului B2 (C1 pentru candidații din clasele bilingve) vor avea nota „10” din oficiu la ultima teză la disciplina Limba străină. Nota maximă din oficiu la ultima teză semestrială la Informatică vor obține și absolvenții care au promovat examenele pentru certificarea internațională a competențelor specifice domeniului informaticii.

O altă prevedere importantă se referă la înmatricularea elevilor care au urmat studiile într-o instituție de învățământ de peste hotare în sistemul educațional național. Astfel, aceștia nu vor susține diferențe de program, ci doar vor urma cur-

riculumul național conform anului școlarizării. Nu vor susține diferențe de program pentru anii precedenți de studii elevii din clasele liceale, transferați de la un profil la altul, pentru disciplinele școlare care, conform Planului-cadru de învățământ, au un număr diferit de ore, la fel elevii absolvenți ai instituțiilor de învățământ profesional tehnic la încadrarea în învățământul liceal prin transfer sau înmatriculați în cadrul concursului de admitere în învățământul liceal, precum și elevii absolvenți ai instituțiilor de învățământ profesional tehnic și

ai școlilor medii de cultură generală la încadrarea în învățământul liceal cu frecvență redusă.

O altă modificare ține de notarea elevilor în cadrul evaluărilor formative. Astfel, la toate disciplinele școlare se vor nota rezultatele învățării, obținute la evaluarea formativă (la realizarea sarcinilor de învățare și a produselor curriculare), la evaluarea sumativă (după caz, se apreciază cu calificative/descriptori, aplicând procedeul de convertire) și se vor înscrie în catalogul școlar, fiind argument pentru calculul la încheierea mediilor semestriale. Modificarea Regulamentului nominalizat face parte din măsurile de debirocratizare în sistemul educațional, lansate de Ministerul Educației și Cercetării la sfârșitul anului trecut.

Republica Moldova și Turcia: cooperare în domeniul învățământului profesional tehnic

Într-o demonstrație clară a angajamentului lor față de educația și dezvoltarea tinerilor, Republica Moldova și Turcia pregătesc terenul pentru semnarea unui Protocol de cooperare în domeniul învățământului profesional tehnic. În urma aprobării de către Cabinetul de Miniștri a inițierii negocierilor, documentul va reglementa funcționarea viitorului Colegiu moldo-turc din Comrat.

Ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciun, a subliniat importanța dezvoltării învățământului profesional tehnic, considerându-l o alternativă valoroasă pentru tinerii care doresc să își dezvolte competențele imediat după absolvirea clasei a IX-a. Apreciind eforturile statului turc, exprimate prin intermediul Agenției Turce de Cooperare și Coordonare TIKA, care a contribuit la construirea noului colegiu, ministrul a accentuat semnificația investiției în viitorul tinerilor moldoveni.

Colegiul, o instituție publică creată conform legislației Republicii Moldova, va oferi programe de studiu axate pe specialități, precum tehnologiile informației, tehnologiile electrice și electronice. Limba principală de predare va fi româna, cu posibilitatea studierii unor discipline în limba turcă sau engleză. În plus, colegiul va pune la dispoziție și

APROBAT
ÎN ȘEDINȚA
DE GUVERN
8 mai 2024

Cooperarea moldo-turcă
în domeniul învățământului
profesional tehnic

facilități de cazare, ușurând astfel accesul tinerilor din diverse regiuni ale țării la o educație de calitate.

Lansarea oficială a instituției de învățământ este programată pentru anul 2025, marcând astfel un moment important în colaborarea dintre Republica Moldova și Turcia pentru promovarea educației și dezvoltarea resurselor umane.

Această inițiativă reprezintă un pas semnificativ către construirea unui viitor mai promițător pentru tinerii din Republica Moldova, evidențiind angajamentul ferm al ambelor țări pentru dezvoltarea educației și a capitalului uman.

UPSC promovează educația energetică și conștientizarea impactului asupra mediului

Într-un efort concertat pentru a aduce inovație și sustenabilitate în sistemul educațional moldovenesc, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău a fost gazda unor activități formative și informative esențiale. În cadrul acestor evenimente, inițiate la propunerea Ministerului Educației și Cercetării, s-au explorat teme vitale privind energia și mediul înconjurător, în contextul exercițiului de pilotare a resurselor didactice dezvoltate în cadrul programului „Abordarea Impactului Crizei Energetice în Republica Moldova”, implementat în colaborare cu Ministerul Energiei, Ministerul Mediului și Președinția Republicii Moldova, cu sprijinul Delegației Uniunii Europene și PNUD Moldova.

Formatori de excepție și implicare activă

Activitățile au fost coordonate și facilitate de către formatori cu înaltă calificare, recunoscuți pentru expertiza lor în domeniul educației. Printre aceștia: Angela Teleman, dr., conf. univ., la Centrul de Formare Continuă și Leadership, și Elena Sochircă, dr., conf. univ., din cadrul

Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Alături de aceștia, s-au implicat și profesori de marcă, precum Elena Beregoi și Eugen Grigorev de la Instituția Publică Liceul Teoretic „M. Kogălniceanu” din Chișinău, dar și Corina Lungu, consultant principal în cadrul Ministerului Educației și Cercetării. Această echipă de experți a oferit un cadru solid pentru dezvoltarea și im-

plementarea practicilor educaționale inovatoare.

În cadrul activităților formatorii au adus în discuție subiecte vitale legate de energia verde și responsabilitatea ecologică în contextul Strategiei 2030. Au fost explorate resursele de energie epuizabile și regenerabile, incluzând hidroenergia, energia solară, energia mareelor, energia geotermală, energia eoliană, de biomasă, elec-

trică și durabilă. De asemenea, s-a pus accentul pe interacțiunea reactivă, evocativă și proactivă în cadrul procesului educațional, precum și pe importanța învățării situaționale. Situațiile de învățare propuse au fost concepute pentru a implica activ elevii și pentru a-i responsabiliza în fața problemelor ecologice, încurajându-i să își achiziționeze cunoștințe fundamentale, să le transforme în

cunoștințe funcționale și să își formeze atitudini ecologice pozitive.

Aceste subiecte au constituit o platformă solidă pentru dezvoltarea competențelor elevilor în domeniul protecției mediului și al utilizării responsabile a resurselor energetice, contribuind la formarea unei generații conștiente și responsabile.

Pilotarea resurselor didactice pentru o educație mai sustenabilă

Exercițiul de pilotare a avut ca obiectiv central integrarea temelor legate de energie, mediu și stiluri de viață sustenabile în curriculumul școlar. Cadrele didactice selectate pentru participare - 289 în total - au fost învățători și profesori de geografie, educație pentru societate, dezvoltare personală și fizică, din instituțiile de învățământ secundar general.

(Continuare în pag. 2)

Taberele de vară pentru copii, finalizate până la 15 mai

391 HOTĂRÂRE
cu privire la organizarea odihnei copiilor și adolescenților în sezonul estival 2024

În temeiul art. 21 din Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 488-491, art. 864) și al art. 37 alin. (1) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324, art. 634), cu modificările ulterioare, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Ministerul Educației și Cercetării, Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor,

prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor (cu statut de direcție), în parteneriat cu Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova:

1) vor finaliza, până la 15 mai 2024, lucrările de pregătire a taberelor de odihnă și întreprinderea măsurilor necesare pentru asigurarea sănătății copiilor și adolescenților, iar a celor cu sejur de zi - până la 25 mai 2024, dotându-le cu inventarul și utilajul necesar;

2) vor întreprinde măsurile necesare pentru extinderea în continuare a rețelei de tabere de odihnă și întreprinderea măsurilor necesare pentru asigurarea sănătății copiilor și adolescenților;

56 monitorul.gov.md

2 mai 2024

PARTEA II

Nr. 192-194 (9130-9132)

MONITORUL OFICIAL

REPUBLICII MOLDOVA

3) vor monitoriza desfășurarea odihnei de vară pentru copii și adolescenți în sezonul estival 2024.

2. Finanțarea taberelor de vară pentru copii și adolescenți se va efectua din bugetul de stat, din sumele plătite de părinți și din resursele alocate de întreprinderi, organizații și asociații urmând ca autoritățile locale să stabilească prețurile biletelor în taberele de odihnă și întreprinderea a sănătății copiilor și adolescenților din teritoriul administrat, în conformitate cu prevederile punctului 5.

întreprinderea a sănătății copiilor și adolescenților cu echipamentele medicale și medicamentele necesare în conformitate cu legislația;

d) suport consultativ-metodic în organizarea activității personale medicale al taberelor de odihnă și întreprinderea a sănătății copiilor și adolescenților.

7. Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, prin intermediul subdiviziunilor teritoriale pentru siguranța alimentelor, va asigura:

Biletele la taberele de odihnă pentru copii, amplasate pe teritoriul țării, vor fi comercializate cu o reducere de 80 la sută în sezonul estival 2024, compensația fiind oferită de Executivul Republicii Moldova. Totodată, Guvernul va acoperi în mod integral costul a 25% din numărul total de bilete. Prețul pentru o zi petrecută la tabără este de circa 357 de lei, iar la una cu sejur de zi constituie aproximativ 280 de lei, în funcție de locație.

Odihnă gratuită în taberele de vară pentru sute de copii

Este de menționat că de foi gratuite au posibilitatea să beneficieze copiii aflați în dificultate, cei rămași fără ocrotire părintească, copiii din familii defavorizate sau/și numeroase. În plus, de această facilitate se vor bucura copiii veteranilor de război și cei refugiați, elevii cu performanțe la studii sau învingători la olimpiadele școlare și extrașcolare, precum și copiii cu necesități speciale.

Hotărârea Cabinetului de Miniștri privind organizarea odihnei copiilor și adolescenților în sezonul estival 2024, care a și fost publicată pe 2 mai a.c. în Monitorul Oficial, prevede că lucrările de pregătire a taberelor de odihnă să se finalizeze până la data de 15 mai, iar a taberelor cu sejur de zi - până la 25 mai 2024.

Rep. UPP

CONFERINȚĂ: Consolidarea spațiului științific al României și Republicii Moldova

O conferință academică cu genericul „Consolidarea spațiului științific românesc în context european” s-a desfășurat pe 8 mai a.c. la AȘM. În acest context, este de menționat că Academia Română a inițiat o apropiere fără precedent de instituția academică din țara noastră.

Ion Andronache, secretarul științific al Academiei Române, a specificat în mesajul său de salut din cadrul evenimentului că este extrem de importantă consolidarea colaborării dintre țările noastre pe planul cercetării, mai cu seamă în contextul aspirației Republicii Moldova la integrare europeană.

Academiile sunt tradițional responsabile de dezvoltarea științelor fundamentale; în contextul marcării Anului Internațional al Științelor Fundamentale pentru Dezvoltare Durabilă, acestea și-au manifestat o deosebită preocupare pentru elucidarea importanței activității de cercetare. Vom remarca că ONU, UNESCO și Comisia Europeană, în hotărârile luate, țin neapărat cont de recomandările emise de Consiliul Științific Internațional, ALLEA (All European Academies), Academia Europeană, Parteneriatul InterAcademic etc.

Reamintim că Vocea Globală a Științei, reprezentată de Consiliul Științific Internațional, cu sprijinul căruia Adunarea Generală a ONU a proclamat intervalul 2024-2033 drept Deceniu Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă. Iar obiectivul de bază al Academiei Europene este de a consilia Comisia

Europeană, guvernele și organizațiile transnaționale, cu referire la scopurile propuse și problemele de ordin științific în procesul de elaborare a politicilor în domeniu.

De remarcat că au fost deschise orizonturi noi pentru crearea unui spațiu românesc științific și cultural comun, grație planului de acțiuni academice aprobat pe 4 aprilie 2023 și actualizat pe 2 aprilie 2024. „Remarcabil este faptul că sărbătorile naționale ce țin de cultură și limbă sunt marcate împreună - Ziua Culturii Naționale pe 15 ianuarie și Ziua Limbii Române pe 31 august. Iar conferința științifică este inclusă în Planul de acțiuni comune, reprezentând o frumoasă inițiativă a celor două Academii de a sărbători împreună Ziua Europei și a pune în evidență contribuțiile mediului academic la promovarea imaginii științei și a culturii românești în Europa și în lume”, a declarat Ion Tighineanu, președintele AȘM.

„Conjugarea eforturilor celor două Academii, cu scopul promovării unei imagini pozitive a științei și culturii românești în lume, este o chemare a timpului.

Mai mult, este foarte important ca în procesele de integrare europeană să nu ne pierdem identitatea, să promovăm valorile noastre autentice, să protejăm și să conservăm patrimoniul nostru cultural pentru generațiile viitoare, să facem cunoscute la scară transnațională cultura și tradițiile seculare românești”, a adăugat sursa citată.

La manifestarea științifică au mai luat cuvântul: profesorul Randy Schekman, Universitatea California/Berkeley, Laureat al Premiului Nobel; academicianul Bogdan Simionescu, subliniind rolul și importanța institutelor Academiei Române; academicianul Mihai Cimpoi, care s-a referit la cercetări eminescologice, în contextul relațiilor culturale europene; Ion Hadărcă, membru corespondent al AȘM, prin luarea în vizor a abordării dimensiunii europene a opereii cantemirene.

În plus, la Conferința academică au participat membri titulari, membri corespondenți și membri desemnați ai secțiilor de științe, precum și alți cercetători și oameni de cultură.

Iulian BOGATU

UPSC promovează educația energetică și conștientizarea impactului asupra mediului

(Continuare din pag. 1)

Aceștia au fost implicați activ în aplicarea modelelor lor de proiecte didactice, adaptate la nevoile și cerințele specifice ale disciplinei și ale elevilor lor. Acest angajament activ în pilotare va servi drept bază pentru evaluarea ulterioară și pentru integrarea eficientă a acestor practici în curriculumul național.

Impactul și urmările

Participanții la activități și-au manifestat entuziasmul față de oportunitatea de a contribui la transformarea educației în Republica Moldova și la pregătirea noii generații pentru provocările viitorului. Conștientizarea impactului consumului de energie asupra mediului și

promovarea unui stil de viață sustenabil reprezintă aspecte esențiale în formarea unei societăți responsabile și ecologice.

Directorii instituțiilor de învățământ au fost instruiți să con-

semneze implicarea profesională a cadrelor didactice participante în activități metodice și de dezvoltare instituțională, conform Metodologiei de evaluare a performanțelor individuale ale personalului didactic. Aceste măsuri vor contribui la recunoașterea eforturilor lor și la stimularea excelenței în domeniul educației.

Exercițiul de pilotare a demonstrat că, prin colaborarea cu instituțiile de învățământ superior, Ministerul Educației și cadrele didactice pot genera inovație și schimbare pozitivă în sistemul educațional. Astfel de inițiative reprezintă un pas important în direcția unei educații de calitate și adaptate la nevoile societății contemporane.

Oxana PaRAȘciuc

Spații mobile sigure pentru tineri

Cinci centre de tineret au fost desemnate câștigătoare în cadrul prestigiosului Program UNFPA „Spații mobile sigure pentru tineri”. Această inițiativă, lansată în luna aprilie, promite să ofere oportunități inedite pentru tinerii din zonele rurale și localitățile îndepărtate.

Beneficiind de un microbuz special amenajat pentru activități mobile, aceste centre de tineret își propun să devină puncte de acces la servicii esențiale pentru tineret, într-o varietate de domenii - de la implicare civică și dezvoltare personală, la incluziune și coeziune socială. Astfel, vor fi create condiții propice pentru participarea activă a tinerilor la viața comunității și pentru dezvoltarea abilităților necesare pentru un viitor mai prosper.

Dotarea cu microbuze este rezultatul unei colaborări strânse între Fondul Națiunilor Unite pentru Populație, Ministerul Educației și Cercetării,

Agenția Națională pentru Tineret și Institutul de Instruire în Dezvoltare „MilleniUM”, cu sprijinul Direcției Generale pentru Protecția Civilă și Operațiuni de Ajutor Umanitar a Comisiei Europene.

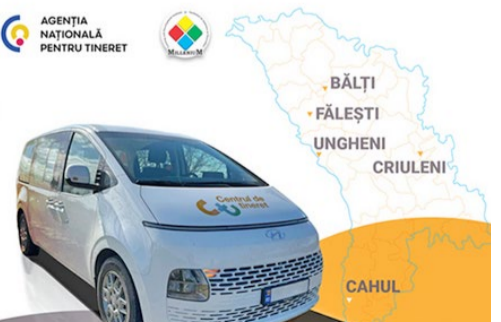
Centrele de tineret câștigătoare, care vor beneficia de aceste resurse valoroase, sunt: Centrul de Resurse pentru Adolescenți și Tineret „CRAT” din municipiul Bălți; Centrul Raional de Tineret din Cahul; Centrul de Resurse pentru Tineri „Universul Tinerilor” (UNIT) din Criuleni; Centrul Regional de Resurse pentru Tineret din Fălești; Centrul Raional de Tineret din Ungheeni.

Programul UNFPA „Spații mobile sigure pentru tineri”, inițiat în 2023 ca răspuns la nevoile comunităților de refugiați și grupurilor vulnerabile, continuă să susțină și să promoveze implicarea și dezvoltarea tinerilor din Moldova. În parteneriat cu autoritățile naționale și instituțiile de învățământ, acest program este un pilon fundamental în construirea unui viitor mai bun pentru tinerii din țară.

5 Centre de tineret vor beneficia de un microbuz pentru activități mobile dedicate tinerilor

Concurs realizat în cadrul programului UNFPA Spații Sigure Mobile pentru tineri

Eugenia Corciu: „Atunci când îți place ceea ce faci, forța și entuziasmul sunt la ele acasă, iar pasiunea vine din interior”

Cu pasiunea și devotamentul unei profesioniste desăvârșite, Căna Eugenia Corciu, master în Științe ale Educației, își desfășoară activitatea în mediul rural, la Gimnaziul din satul natal Coropceni din raionul Telenești. Dumneai este o profesoară de profil larg, căreia îi reușește să îmbine cu succes geografia, biologia, chimia, informatica și multe altele, în cadrul activităților sale zilnice, demonstrând că pasiunea și dorința de a învăța pot

depăși orice obstacol. Datorită experienței sale bogate și implicării active în viața școlii, Eugenia Corciu devine un exemplu demn de urmat pentru colegi și elevi deopotrivă. Pe lângă rolul de profesor și diriginte, își dedică timp și energie colaborării strânse cu părinții, astfel reușind să creeze un mediu propice pentru dezvoltarea armonioasă a elevilor și pentru obținerea rezultatelor academice dorite.

– Dnă Eugenia, unde găsiți forță și entuziasm ca să predați cu atâta pasiune și competență discipline diverse, precum geografia, biologia, chimia, științele și tehnologiile informaționale, apoi și disciplina opțională Educație pentru socializare juridică, în care este vorba despre parteneriatul educațional cu Inspectoratul de poliție, și Educație pentru societate?

– Atunci când îți place ceea ce faci și despre ce vorbești, forța și entuziasmul sunt la ele acasă, iar pasiunea vine din interior, cu un spectru larg de obiective. Geografia este disciplina care mi-a fost aproape de suflet din anii de gimnaziu, unde fiecare detaliu spus de către profesoară rămânea întipărit și urma să fie expus la următoarea lecție de geografie, atunci când eram întrebați despre ce am vorbit la lecția anterioară. Chimia, la fel, a fost o disciplină îndrăgită de mine, datorită experimentelor de care aveam parte în cadrul acestor ore, iar ca să integrez celelalte discipline nu mi-a fost atât de greu, pentru că eu caut ceva comun între aceste discipline. În secolul XXI, tehnologia face parte din activitatea fiecărui profesor, eu doar am pus-o în aplicare mai intens.

– Pe lângă toate, sunteți și diriginta clasei a V-a, și șefa catedrei claselor gimnaziale. Cum vă reușește?

– Activitatea de profesoară am început-o în 2018, iar dat fiind faptul că atunci plecase o profesoară din instituție, mi s-a propus ca să fiu și diriginta clasei a V-a. Astfel, în 2023 am avut prima promoție. Am acceptat cu mare drag, cu toate că îmi dădeam bine seama că este o nouă experiență și o provocare căreia trebuie să-i fac față. Tot atunci am fost înaintată ca șefa de catedră a Comisiei metodice științe socioumane, care recent s-a comasat cu Comisia metodică matematică și științe, eu rămânând în aceeași funcție de șefa de catedră. Toate acestea se reușesc datorită colaborării atât cu colectivul pedagogic, cât și cu părinții, pentru că acolo unde există colaborare pot fi obținute rezultatele dorite. Utilizăm cele mai frumoase idei și tehnologii inovative pentru buna desfășurare a lecțiilor, căutând suportul necesar pentru a le pune în aplicare.

– Să deveniți pedagog este un vis din copilărie?

– Nu, nu a fost un vis din copilărie, dar a fost și este o motivație pentru a rămâne lângă copii, părinți, pentru a avea un loc de muncă acasă. Este o profesie nobilă, care ne oferă o dezvoltare profesională continuă, posibilități de colaborare și interacțiune cu alți specialiști din domeniu din diferite localități ale țării, dar și de peste hotarele ei. Nu am avut rude care să activeze în acest domeniu, care ar fi putut să mă inspire ca să îmi continui studiile în domeniul pedagogiei, dar știu că am inspirat pe alții să o facă și promovez în continuare profesia de pedagog. Îndemn elevii să aleagă această profesie, să devină viitorii tineri specialiști în domeniul educației, pentru a oferi un învățământ de calitate copiilor noștri. Pot spune cu certitudine că în țara noastră studiile pedagogice sunt de calitate și merită de îmbrățișat această profesie frumoasă, care ne oferă șansa de a fi acasă, lângă cei dragi.

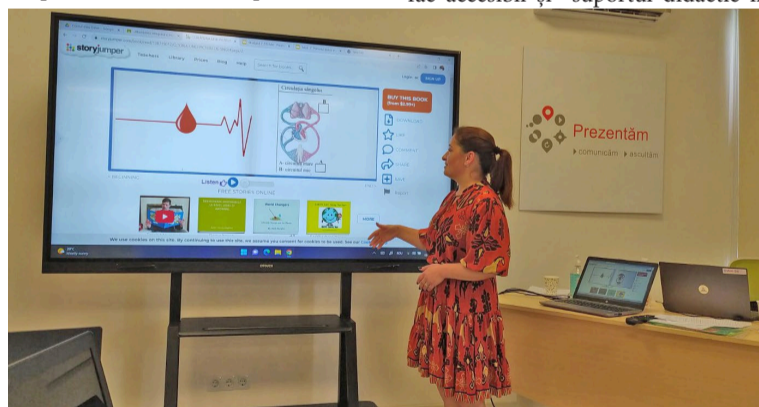
– Ați crezut vreodată că veți fi profesor ce predă atâtea discipline?

– Sigur că nu, dar problema actuală care este în învățământ – lipsa cadrelor didactice, îndeosebi în mediul rural – ne obligă să ne recalificăm, să ne adaptăm nevoilor și să mergem înainte, făcând față provocărilor. Prima specialitate absolvită este Geografia în anul 2021, învățământ cu frecvență redusă, iar în anul 2022 am absolvit Chimia, la fel, învățământ cu frecvență redusă. Dar nu m-am oprit aici, am continuat studiile la ciclul II, astfel că în anul 2023 am obținut titlul de master în Științe ale Educației, programul de studii Geografie și Tehnologii Educaționale. Acum explorez tehnologiile, fiind studentă, ciclul II, la Facultatea Fizică, Matematică și Tehnologii Informaționale a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”, programul de studii Tehnologii informaționale în instruire. Nu

este ușor să îmbini aceste domenii diferite în activitatea profesională, dar am un orar bine organizat, astfel că fiecare zi a săptămânii are disciplina sa de studiu și este mai ușor pentru mine. Am continuat și continui să învăț, pentru a cunoaște cât mai bine ce am de făcut și cum trebuie să fac ca totul să fie la nivel, iar elevii să aibă parte de acel învățământ de calitate și eu să fiu sigură că am oferit tot ce trebuie discipolilor.

– În perioada studenției, v-a scos Dumnezeu în cale modele de profesori care v-au influențat în vreun fel anume?

– Fiecare profesor din cadrul facultăților absolvite a avut impact asupra dezvoltării mele profesionale

și personale. Adevărații profesioniști ne-au oferit motivație, încredere, resurse educaționale și sprijinul necesar pentru ca noi, studenții, viitorii specialiști, să mergem în instituțiile de învățământ cu capacitățile și aptitudinile necesare, pentru a ne face bine meseria. Cu un mare mulțumesc vin către profesorii: Elena Sochircă, Nina Volontir, Ion Mironov, Anatolie Puțincă, Viorel Bocancea, Diana Chișca, Ion Arsene, Eduard Coropceanu, care au fost pentru mine exemple demn de urmat. La ei am văzut cea implicare activă în diferite proiecte, activități, pe care le combinăm foarte bine și eficient. La fel, datorită susținerii și încrederii din partea directorului gimnaziului, Ion Curchi, și al întregului colectiv pedagogic din instituție, am combinat studiile cu serviciul, străduindu-mă să fiu un bun profesor. Deci, chiar de la acești profesori speciali am învățat că un profesor trebuie să fie activ, să se implice în diferite activități de dezvoltare profesională, să aibă dorința continuă de cunoaștere și învățare până în prezent. De la fiecare dintre ei am avut parte de susținere și suport, de îndem-

nul necesar pentru a continua ceea ce am pornit și a nu mă opri.

– În calitate de profesor care predă aceste discipline, cum abordați motivarea și implicarea elevilor în actul de învățare?

– Cum am menționat mai sus, încerc să integrez cumva subiectele lecțiilor cu disciplinele pe care le predau, venind cu exemple reale din viața de zi cu zi, astfel motivându-i să învețe. Totul în jurul nostru face parte din geografie, biologie și chimie, formând cicluri biogeochemice care sunt într-o continuă mișcare și transformare, iar informatica, la fel, își are locul aici, întrucât suntem în era digitalizării, a tehnologiilor, a informației. Studiul despre ceea ce ne înconjoară este cea mai puernică motivație care, desigur, necesită implicarea noastră, a întregii omeniri. Implicarea elevilor în proiecte tematice în cadrul disciplinelor, la fel, sporește succesul academic al elevilor.

– Dnă Eugenia, care sunt strategiile pe care le folosiți, pentru a face materia mai accesibilă și mai atractivă pentru elevi?

– Acum fiecare elev deține competențe digitale, iar ca materia să fie cât mai accesibilă, fac trimiteri la diferite pagini Web, videoclipuri, unde informațiile necesare sunt prezentate într-un mod interactiv. La fel, le fac accesibil și suportul didactic în

cesară, dar sperăm la îmbunătățirea situației în cel mai apropiat timp.

Predarea tradițională, fără tehnologii, nu mai este actuală astăzi. Elevii sunt interesați de tehnologii și, desigur, aceasta își are impactul său asupra învățării. Tehnologiile permit ca învățarea să fie mai interactivă, îndeosebi cu ajutorul tablei interactive, care permite explorarea diferitelor resurse interactive, dar, din păcate, aceasta lipsește în multe instituții din mediul rural, inclusiv în instituția în care activez.

– Ca dirigintă a elevilor din clasa a V-a, cum colaborați cu părinții pentru a asigura succesul academic al elevilor?

– Datorită colaborării profesor - părinte - elev, se obțin rezultate frumoase și crește succesul academic al elevilor. Comunicarea părinților despre succesul sau insuccesul elevilor, despre dificultățile apărute între colegii de clasă și nu numai, duce la implicarea părinților în rezolvarea lor, dar și la diminuarea acestora pentru viitor. Fiecare elev este special, dar, totodată, egal cu ceilalți, de aceea încerc să nu fac diferențe între ei și mereu caut și vorbesc și despre lucrurile pozitive realizate de elevi. Am avut și am elevi care mă ascultă, elevi care știu să muncească pentru a obține ceea ce își doresc, care văd în mine un părinte, iar eu îi simt ca pe copiii mei. Părinții se implică în orice activitate, ori de câte ori este nevoie, demonstrând că sunt părinți responsabili care își doresc ca odraslele lor să obțină cunoștințe.

– Credeți că școlile din zonele rurale au perspective de dezvoltare?

– Prin susținerea instituțiilor, dar și a profesorilor, fiecare școală din mediul rural are perspective de dezvoltare. Avem specialiști tineri, care dețin capacități la fel ca și profesorii care activează în mediul urban, cu aceleași studii absolvite, doar că majoritatea proiectelor pentru dezvoltare vin cu cerințele de a avea un anumit număr de elevi, ceea ce nu este real pentru multe localități rurale din Republica Moldova. Consider că trebuie încurajate și instituțiile cu un număr mai mic de elevi. De exemplu, cei 123 de elevi din instituția noastră tot au dreptul la educație de calitate, iar pentru asta este nevoie de dotarea instituțiilor cu mijloacele tehnice necesare, dotarea cabinetelor, laboratoarelor cu necesarul pentru desfășurarea orelor.

Într-o perioadă în care educația se confruntă cu numeroase provocări, Eugenia Corciu reprezintă un exemplu inspirațional de dedicație, pasiune și perseverență în promovarea învățământului de calitate în zonele rurale. Prin munca sa asiduă și devotamentul față de elevi și comunitatea locală, Dumneai contribuie la creșterea și dezvoltarea durabilă a școlii și a satului natal, punând bazele unui viitor mai luminos pentru generațiile următoare.

A intervievat
Silvia ȚURCAN

Vitalie MOISEI – un spirit regăsit în Doruri..

Puritatea lui sufletească este bine reflectată în versurile-i grațioase, ce denotă un înalt grad de sinceritate: „Sunt un copac.../Prin vene curge Dorul și seva de viață pornită de la vatră,/Am cicatrici pe coajă, dar ramu-i plin de floare...”

Cartea de debut a lui Vitalie Moisei „Zborul Dorului” este rodul imaginației unui poet de netăgăduit talent, înzestrat cu harul de a transfigura realitatea cotidiană, stabilind relații noi între fenomene, acțiuni și oameni. Trecutul, prezentul, gândurile de dor și de jale, de nostalgie, refugiu sufletesc - toate se contopesc într-„Un Dor ce-narcă inima și sufletu-mi apasă,/Tot căutând pe mama să mă aștepte-n prag...”, la noi, acasă. Uneori sufletul îi este un vas golit, nu poate face nimic decât să fie, să aștepte și să creeze: „M-apucă câte-un Dor de satul meu,/ De iazuri, de păduri și de ponoare-n floare,/ De hudiți, de izvoare, de crucea de pe deal,/ Cărări, poteci, dumbrăvi și poiene scăldate-n soare...”

Născut în zodia Leului, la 10 august 1978, în Rădenii Vechi, Ungheni, colonelul de poliție Vitalie Moisei confirmă că „veșnicia s-a

născut la sat”. Dar, plecând din inima codrilor, a luat cu el Dorul, necuprinsul dor de Casă, de Copilărie („...Cei care-am trăit la sat o viață minunată”) de Baștină („Cu liliacul alb bătut ce oftează gârbovit că-i dadora de floare...”), de Chipurile dragi, care mereu veneau la izvorul ce azi „...secat se lasă mângâiat de ploaie sau picături de rouă”, de Mama („Mereu cu-același trist surâs, pe blânda-i față...”), dar și de Tată („Știi, tată, lumea spune că seamăn cu tine./ Doi Moisei-tăticu cu părul înălbit”). Din acest nepotolit Dor s-a născut placheta de versuri „Zborul Dorului”.

Vitalie Moisei, șef Direcția dezvoltare profesională a MAI, ex-șef al Direcției Educație Anticorupție CNA, șef al Departamentului Formare Continuă și Managerială al Academiei „Ștefan cel Mare”, este bine cunoscut în urbea noastră Orhei. S-a implicat în toate activitățile de educare și informare a cetățenilor întru prevenirea actelor de corupție în viața socială.

O latură importantă a activității lui Vitalie Moisei este îmbinarea fericită a liricului cu jurisprudența, cu dezvoltarea toleranței zero față de actele de corupție. Gândurile poetului răscolesc adânc istoria neamului, mai ales atunci când descrie suferințele cauzate de pierderea camarazilor la datorie. Parcă, prin creația sa, transmite un poruncitor mesaj generației tinere: „La ale lor morminte depunem jurământul,/ Având în mână arma, în față - chipul lor,/ Trecutul și prezentul - acesta-i legământul:/ „Jur să-mi apăr Țara chiar dac-o fi să mor”.

Unele poezii constituie o erupție lirică cu gânduri pământeste. Existența și creativitatea pentru poet nu constituie un simplu spectacol, ci o pagină a destinului individual, plin de permanente confruntări, în care eul liric îi revindecă sufletul: „Te rog, ai grijă, tată, te așteptăm acasă!”,/ Așa-i petrec la muncă cei dragi pe polițiști,/ Cu zâmbetul pe buze și ochii nițel triști...”

„Freamătul Codrilor demult a trezit spiritul de poet în sufletul receptiv al lui Vitalie Moisei, cel de scrie cu sufletul și simte cu inima. Să mai zică cineva că polițiștii nu sunt

poet, că nu sunt compatibile aceste două munci! Versurile lui sunt mult durute și-i preocupat mereu de dorul nemărginit de copilăria plină de farmec și cu „suflet curat”. Poeziile i-au modelat puternica personalitate pe viață. Placheta de versuri „Zborul Dorului” conturează o durere plăcută, fiindcă aceasta și este definiția cuvântului „Dor”. Aceste aprecieri aparțin lui Ion Florea, profesor de limba și literatura română, diriginte de clasă la Gimnaziul din s. Rădenii Vechi, Ungheni.

Vitalie Moisei, poetul, se află, parcă, mereu în fața unei mulțimi chemate să-l asculte, să-l aprobe, să-l înțeleagă. Mereu este centrat pe problemele zilei, profund implicat în realitate, eul poetic afirmându-se ca factor catalizator. Îndrăzneala de-a spune adevărul adevărat îi dă dreptul și la revoltă: „Chiar de-aș mai trăi o viață, aș fi tot ofițer!” El a intrat în secolul XXI, fiind hotărât să schimbe lumea, să-i diminueze problemele și provocările: „Lacrimi vor să cadă din ochii împietriți./ Chiar dacă.../ Sufletul e rană, corpul sângerează./ Bărbații nu plâng, bărbații se-ntristează!...” „Zborul Dorului” este un manifest liric, un „depozit” al

lacrimilor, durerilor și „stărilor care dor”, este versul „plâns” al condiției umane. Scrie versuri atunci „...când nu pot plânge...” Poetul nu are vreo pretenție de a urca pe trepte ierarhice-n acest veac zbuciumat, în vârful piramidei sociale, el este mult mai împlinit „...să dăruie cuvinte tuturor”. Acest imn al sufletului, împărțit în trei capitole: „Zborul Dorului”, „Suflete pereche” și „Recunoștința inimii” reprezintă o stare naturală a celor care s-au născut cu darul verbului rostit în mod firesc.

„Puterea de a dăinui a unui popor prin istorii nu o constituie banii, ci constă în cultivarea sfintei gândiri a limbii materne, a valorii poeziei românești, a artelor neamului, capodoperelor, monumentelor culturale, pe care le lăsam moștenire urmașilor ei întregii umanități, căci „...Credința crește din puterea Artei, iar Arta izvorăște din Credință”, consideră Vitalie Moisei.

„Versurile lui Vitalie Moisei sunt expresia cea mai elocventă și mai durabilă a dorului - un simbol autohton. Preponderent este descris satul cu tot universul copilăriei sale. Spiritul liric în procesul de creație se află sub presiunea unei trăiri interioare, sub limpezimea de „roua vieții”. Noi sperăm să mai aibă curajul de a scrie, căci caracterul său nu se sfiește să le aglomereze în adevărate jerbe pline de credință. Această plachetă de versuri va avea un destin spiritual, va însufleți o zi din viața fiecărui cititor, deoarece ea descrie o lume rurală cu iz național. Ne bucură că s-a remarcat în suita de tineri poeți”, relatează bunii colegi de proiect Tudor Golub, Natalia Cozac, Victoria Badiciu (conducător), Anișoara Bezerău (manager de program) și Sergiu Aga (director AO „Filantropia Creștină” Orhei).

Ludmila BOTNARIUC,
Direcția Generală
Educație Orhei

Sfântă-i masa cea de Paște

Trăim emoții vii în perioada sărbătorilor de Paște și ne bucurăm de acest „Praznic Împărătesc” de la mic la mare. Și subsemnata, însoțită de „Cununile” mele dragi de la Școala de Arte Valeriu Poleacov, primesc o încărcătură emoțională de nedescris, căci ne reușește să realizăm lucruri deosebite, care profilează acea icoană din sufletul copilului. Ne bucurăm din plin de Sfânta Masă a Paștelui, cu ouă roșii și cozonaci, după o perioadă de smerenie și curățare spirituală, zile care preced Învierea lui Isus Hristos, care ne-au sensibilizat să cântăm „Jartă-mă”, „Doamne Dumnezeu nostru” ș.a., cântece ce ne cutremură prin amintirea despre patimile

zintă un tezaur care trebuie prețuit. Dacă ar fi să mă definesc pe mine ca interpret sau profesoară, aș specifica că sunt persoana căreia îi pasă și se uită cu mare atenție în jurul său, acționând ca lucrurile importante să le facă mai evidente. Menirea mea este să culeg ca o albinuță nectarul din înțelepciunea populară și să-l transmit copiilor pentru a influența și corecta comunitatea prin autentic. Înțelepciunea populară este subversivă și are un paradox: este parcă o ironie care îți permite, ca om muritor, să te poți distanța de marile teme grave ale vieții tale sau ale poporului. Folclorul care s-a lăsat convertit de Sf. Biserică a lui Hristos reprezintă o simbioză a unei forme de codificare Morale Mistico-Biologico-Etice. Biserică este asociată vechiului și sondează adânc în plan folcloric, care pe parcurs a fost ori nu s-a reușit să fie studiat și academizat. Acolo unde se suprapun prea multe planuri, trebuie să fim atenți la simbolistică și autenticitate, pentru a transmite urmașilor adevărate valori și nu kitsch-ură. Prin colindele și creațiile pascale ne putem purifica, ne curățăm inima și sufletul de păcate, pentru a primi lumină și a deveni mai buni. Hristos A Înviat!

Oxana MARDARE

Mântuitorului înainte de a fi răstignit. Aceste cântece-rugăciuni exprimă recunoștință pentru sacrificiul făcut de Mântuitor. Am și înregistrat câteva din cele cântate în difetite activități. Cântecele pascale au adus bucurie și lumină celor dragi, iar în Ziua de Florii toată lumea din Catedrala Sf. Teodora de la Sihla a cântat împreună cu ansamblul „Cununita” melodia „Vin Floriile cu Soare și Soarele cu Florii”. Azi părinții și bunicii se bucură să asculte ansamblul „Cununita” cu cântecele „Sfântă-i

masa cea de Paște”, „Hristos a Înviat!”, „Hai la scrânciob” ș. a. Creații adunate în palmaresul repertoriului select al „Cununitelor”, în colaborare cu scriitoarea Ada Zaporozjanu. Bucurie este și pentru mine, căci prin acești minunați copilași mă autodescopăr profesional, ajutându-i pe ei să progreseze, dar și să înțeleagă cât de important este să ducem moștenirea mai departe. Orice vine din vechime, pe linie dogmatică or tradiție, tot de pe acea linie a vechiului care astăzi trezește interes parcă actual, repre-

PARADIGME ÎN DIDACTICA LECTURII

Importanța citirii și scrisului în formarea academică a fiecărui elev este incontestabilă. În mediul universitar, aceste două aspecte ale activității verbale au o mare influență asupra succesului academic și a stăpânirii disciplinelor curriculare, fiind surse esențiale în cunoaștere și învățare.

Victor AXENTI,
doctor în filologie,
conferențiar universitar,
Universitatea de Stat
„B.P. Hasdeu” din Cahul

Tipuri de lectură

Lectură eferentă. Cititorul este interesat, în primul rând, de ceea ce reține după lectură: informată și modul în care o poate folosi. Acest tip de lectură este specific textelor expositive în care sunt prezentate informații despre fenomene, acțiuni, obiecte etc. Strategiile specifice de lectură sunt: folosirea cuprinsului, a indexului, „scanarea” paginilor în scopul identificării unor cuvinte-cheie, interogarea scopurilor materialului citit, distingerea între adevăruri actuale și opinii, pentru a preveni riscul de a fi manipulat.

Lectură estetică. Cititorul este interesat, în primul rând, de ceea ce găndește și simte pe parcursul lecturii. Acest tip de lectură este aplicat, mai cu seamă, în cazul textelor ficționale. Cititorii intră în dialog cu textul, dau răspunsuri personale, se identifică cu personajele, trăiesc aventurile prezente, observă trăsăturile epocii în care sunt transpuși, savurează stilul scriiturii. Educabilii pot fi puși în situația de a alcătui liste cu texte pe care le cunosc și le folosesc, în dreptul cărora să identifice scopurile folosirii diferitelor tipuri de texte.

Cercetările pedagogice recente ne permit să afirmăm că nu există o politică coerentă care să servească drept fundament pentru o pedagogie lingvistică eficientă. Totuși, școala poate face ceva pentru a îmbunătăți comunicarea educațională, în cadrul căreia lectura primează, din mai multe motive. A studia înseamnă înainte de toate a citi, dar lectura nu este subiectul unui curs. Toate disciplinele o presupun și în moduri foarte diferite folosesc scrisul ca instrument pentru activitățile desfășurate la școală, fie pentru realizarea de exerciții, teste de control sau evaluare, fie ca instrument de conceptualizare, de referință, motiv pentru care se poate afirma că lectura este implicită în programul tuturor disciplinelor. Fie că este vorba despre învățare sau despre evaluare, lectura se află în centrul muncii școlare și, cu

atât mai mult, atunci când se încearcă promovarea autonomiei elevilor în formarea lor, cu atât mai mare este întâlnirea cu ceea ce este scris și, prin urmare, mai mult decisivă și necesară va fi stăpânirea lecturii. Succesul școlar nu este obiectivul final sau unic al lecturii, poate că scopul fundamental al actului lecturii este stabilirea de relații între ceea ce este scris, ceea ce se știe și ceea ce trebuie făcut. Cu toate acestea, trebuie admis că nu există o relație intrinsecă între faptul de a înțelege un text și faptul de a folosi ceea ce este scris, pentru a face altceva cu el, care nu răspunde întrebărilor profesorilor.

Școala adesea izolează lectura de scopurile sociale în care este încadrată, chiar dacă cititul este o activitate legată de timpul liber. În cadrul sistemului școlar, lectura este prezentată, în mare parte, ca o sarcină impusă de curriculum, iar dimensiunea esențială a învățării, a distrației sau a plăcerii asociate cu lectura este neglijată în afara orelor de curs. Pe de altă parte, școala nu pare să conștientizeze rolul fundamental al lecturii în procesul de învățare, ca instrument privilegiat de înțelegere, acțiune și evaluare. Pentru ca profesorii să poată dezvolta o abordare complexă a lecturii, aceștia trebuie să fie profund familiarizați cu ipotezele teoretice privind utilizările posibile ale lecturii, să posede o cunoaștere profundă a subiectelor pe care trebuie să le predea și să fie capabili să modeleze cunoștințele elevilor, luând în considerare nevoile și interesele acestora pentru a facilita dobândirea, afirmarea și dezvoltarea acestora. Presupusele dificultăți de conceptualizare observate la elevii claselor inferioare nu provin în niciun fel dintr-o anumită dizabilitate și nici nu se supun vreunui handicap sociocultural, sunt produsul marginalizării sociale, dar și școlare, a gândirii scrise. Procesul de conceptual-

izare nu este nici spontan, nici innăscut. Este rezultatul punerii în comun a datelor diverse, al confruntării unor teze opuse, a unor perspective diferite asupra aceluiași subiect, care pot fi realizate prin lectură. Cu toate acestea, este evident că școala a eșuat în această sarcină. Mulți elevi știu să citească și să înțeleagă textul scris la propriu, dar le este greu să treacă dincolo de text pentru a realiza o înțelegere și evaluare a ceea ce au citit. Prin urmare, le este mult mai dificil să relateze ceea ce au citit în concordanță cu cunoștințele lor anterioare sau cu viața de zi cu zi. Această situație se poate datora, printre alți factori, faptului că concepția despre învățarea prin lectură în mediul școlar a fost împiedicată de două aspecte: a) o presupunere optimistă din partea cadrelor didactice, care consideră că numai elevii vor fi capabili să dezvolte abilități și strategii pentru a realiza lectura. În practica educațională întâlnim un număr mare de elevi care nu cunosc sau nu știu să folosească strategiile de obținere a informațiilor, de organizare a conținutului tematic și de a-pune în practică funcțiile cognitive; în consecință, le este dificil să acceseze noi învățări prin citire; b) o interpretare necorespunzătoare a funcției textului în cadrul procesului de învățare, ca urmare a neacordării de atenție structurii și conținutului acestuia.

Este interesant de subliniat incidența contextului școlar și, în mod special, rolul profesorului în practica lecturii. Elevii susțin că citesc pentru cerințe instituționale, lectura pe care o fac este mai mult legată de cerințele programului decât de interesul personal al pregătirii într-o anumită disciplină. Profesorul este un mediator important între elev și textul scris; determină într-un fel contactul elevului cu procesele de decodare a cuvântului scris. Analizarea modului în care se desfășoară acest proces și cât de compatibil este cu comportamentul elevului pare a fi esențială pentru a înțelege modul în care elevul răspunde la participarea profesorului la dezvoltarea propriei competențe comunicative. Adesea profesorul influențează inconștient atitudinile și valorile elevilor, comunicând nu numai cunoștințe, ci și atitudini. Într-adevăr, profesorii sunt modele care sunt observate și învățate, prin urmare, joacă un rol critic în atitudinile elevilor față de lectură, încurajarea și influența lor le permit elevilor să adopte o atitudine pozitivă față de lectură și față de studiu. Chiar dacă școala este doar unul dintre contextele de învățare și exersare a lecturii, este important să se

ia în considerare rolul jucat de profesor, asemenea unui canal prin care elevii conceptualizează, valorifică și folosesc lectura în interiorul și în afara mediului școlar. În plus, profesorul acumulează o gamă largă de experiențe despre învățarea la clasă, deși de multe ori este o experiență subiectivă, întrucât rareori are suficient timp pentru a sistematiza sau reflecta asupra practicii sale didactice. Astfel, în anumite cercetări s-a ridicat problema recuperării experienței educaționale a cadrelor didactice în această activitate, în vederea promovării interesului și angajamentului față de lectură. Cu toate că școala reprezintă doar unul dintre mediile în care se învață și se exersează lectura, este crucial să se recunoască importanța profesorului ca un intermediar prin care elevii își dezvoltă, valorifică și utilizează abilitățile de lectură atât în cadrul școlii, cât și în afara acesteia. În plus, profesorul acumulează o vastă experiență legată de procesul de învățare în sala de clasă, cu toate că adesea această experiență este subiectivă, deoarece rareori dispune de suficient timp pentru a sistematiza sau reflecta asupra practicii sale didactice. Prin urmare, cercetările efectuate evidențiază necesitatea valorificării experienței educaționale a profesorilor în această activitate, în scopul promovării interesului și implicării elevilor în lectură.

Cititul este un proces cognitiv, dar și o activitate puternic impregnată de interacțiunile dintre profesor și colegii de clasă. Elevii și profesorii susțin că în școli nu se citește suficient pentru că nu există o cerință instituțională care să impună folosirea constantă a lecturii și se realizează în limitele strictului necesar. Uneori se încearcă folosirea lecturii în clasă, dar profesorul este cel care interpretează textul scris, fie făcând un preambul, extinzând conținutul, fie oferind rânduile de interpretare a textului, minimizând astfel participarea elevilor la lectură. Aceasta definește o caracteristică esențială care apare în școală privind interacțiunea profesor-elev referitor la textul scris. Când lucrează cu cărți, elevii se confruntă cu o dublă cerință: să înțeleagă textul și să surprindă interpretarea profesorului. Cunoașterea se transmite mai degrabă prin interpretarea oferită de profesor decât printr-o lectură directă a cărților de către elevi. Într-adevăr, la clasă folosirea lecturii, pe lângă faptul că este rar întâlnită, apare de obicei prin mijlocirea profesorului, care selectează, interpretează și concluzionează ceea ce ridică textul. Profesorul este cel care dă instrucțiunile în raport cu lectura

aleasă, el este și cel care indică de unde până unde să citească, ce să scrie, ce să reia sau ce să sublinieze. Timpul de care dispune elevul pentru a comenta lectura este minim, comparativ cu timpul folosit de profesor, atât pentru prezentarea unui subiect, cât și pentru explicarea orei. Pare evident că ceea ce se vede și se aude influențează interesele și comportamentele. Astfel, de exemplu, atitudinile profesorului față de cărți, felul în care acesta răspunde în raport cu ceea ce este scris și experiențele pe care le oferă despre utilizarea lecturii, modelează atitudinea elevilor cu privire la modul de răspuns la materialul scris. Profesorii, indiferent dacă intenționează sau nu, sunt modele pentru elevii lor în privința stilurilor, a strategiilor de învățare pe care le folosesc și a atitudinilor față de cunoaștere. Profesorii predau prin discursul pedagogic, dar și prin comportamentul și viziunea lor asupra lumii.

Cititul este o activitate complexă, desfășurată în scopuri determinate și legată de alte activități. Ea implică atenție, memorie, raționament și afectivitate și, prin urmare, este legată de gândire. Înțelegerea cititului este produsul unui set de analize vizuale, fonetice, semantice și pragmatice. Pentru a obține înțelegerea unui text sunt necesare următoarele condiții: a) conținutul trebuie să fie de un nivel apropiat de schemele deja existente la cititor pentru a promova asimilarea sau b) adăugați la conținutul textului ajutoare care oferă cititorului informațiile necesare pentru a promova înțelegerea. La rândul său, cititorul trebuie să posede un set de abilități care să-i permită să se adapteze strategic la caracteristicile textului și cerințele sarcinii de citire, astfel încât să se realizeze cele cinci procese fundamentale de înțelegere: achiziție, reținere, integrare, regăsire și generalizarea informațiilor. În plus, în înțelegere există o experiență personală explicită, în măsura în care știm când înțelegem un text sau când avem probleme în a face acest lucru; această experiență poate fi chiar însoțită de stări afective de realizare sau frustrare, în funcție de succesul sau eșecul experimentat. Aceasta implică faptul că înțelegerea unui text este legată de metacunoaștere, care este un element util pentru a obține o învățare eficientă sau semnificativă. Deci, o astfel de învățare poate fi realizată atunci când cititorul obține sensul textului și îl raportează la ideile și cunoștințele anterioare într-un mod util și ușor de înțeles.

Topul țărilor europene cu cei mai educați locuitori

Ponderea persoanelor cu studii superioare este mai mare în țările nordice și baltice, iar femeile sunt, în general, cele mai educate.

Datele disponibile arată că nivelul de educație variază considerabil în Europa. Aproape o treime dintre persoanele cu vârste între 25 și 74 de ani din Uniunea Europeană au o diplomă de învățământ superior, dar acest procent diferă în funcție de țară. Eurostat clasifică nivelurile educaționale în scăzut, mediu și înalt, iar în 2022, 31,8% dintre persoanele cu vârste între 25 și 74 de ani din UE aveau un nivel de educație superior, relatează Euronews.

Irlanda are, în schimb, aproape jumătate din populație cu studii superioare.

Concret, în România 17,4% dintre adulții cu vârste cuprinse între 25 și 74 de ani aveau studii superioare, puțin peste 60% aveau studii medii, iar aproape 22% nu aveau nici măcar studii liceale.

Nivelurile educaționale sunt definite ca fiind scăzute (mai puțin de liceu), medii (liceu) sau înalte (studii universitare).

Cei mai educați europeni

În țările nordice și baltice procentul absolvenților de învățământ superior a fost peste media UE. Suedia și Norvegia au avut peste 45% absolvenți de învățământ superior, iar în Letonia procentul a fost de 44%. Alte țări din regiune au avut, de asemenea, procente mai mari decât media UE în ceea ce privește absolvenții de învățământ superior.

În Regatul Unit 43,5% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 25 și 74 de ani aveau studii superioare, un procent mai ridicat decât cel al celor „patru mari” țări din UE. Franța a avut cea mai mare pondere dintre acestea, cu 38,2%, urmată de Spania, cu 38%.

Pe de altă parte, după România, Italia a înregistrat cea mai mică pondere a absolvenților de învățământ superior, cu doar 18,5%. Germania a avut, de asemenea, un procent ușor sub media UE, de 31,5%.

În patru țări din UE peste 40% dintre locuitori aveau doar stu-

dii inferioare, în timp ce ponderea populației cu studii superioare a fost semnificativ mai mică în țările candidate la UE. Turcia a avut de departe cea mai mare pondere a populației cu un nivel de educație scăzut, unde două treimi (61,8%) aveau un nivel de educație mai mic decât cel secundar. Această cifră a fost, de asemenea, sub 40% în patru țări UE, și anume Portugalia, Italia, Malta și Spania.

Speranța vine de la adulții tineri

Datele Eurostat subliniază că ponderea absolvenților de învățământ terțiar în rândul tinerilor din Europa crește semnificativ. În 2022 peste două cincimi din populația UE cu vârste între 25 și 34 de ani aveau o diplomă de învățământ superior, cu variații notabile între țări.

În 2022, 42% din populația UE cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani avea o diplomă de învățământ superior. Acesta a variat de la 24,7% în România la 62,3% în Irlanda. În UE ponderea persoanelor cu vârste cu-

prinse între 25 și 74 de ani cu studii superioare a fost în continuă dezvoltare. Aceasta a crescut de la 19,1% în 2004 la 31,8% în 2022.

Femeile, mai educate decât bărbații

În cele 35 de țări europene cu date disponibile, femeile în vârstă de 25-34 de ani au avut o proporție mai mare de absolvenți de învățământ superior decât bărbații.

În 2022 media femeilor cu studii superioare a fost de 47,6%, comparativ cu 36,5% pentru bărbați. Diferența de gen a fost mai accentuată în țările nordice și baltice (cu excepția Finlandei), unde Islanda, Slovenia și Slovacia au avut cele mai mari discrepanțe. În contrast, Turcia, Elveția și Germania au înregistrat cel mai mic decalaj între sexe, indicând proporții apropiate de absolvenți de învățământ superior pentru femei și bărbați. În țara noastră, 28,4% dintre femeile cu vârste cuprinse între 25 și 34 de ani aveau studii

universitare, în timp ce doar 21% dintre bărbații din această grupă de vârstă aveau studii superioare.

Educarea adulților

Învățarea pe tot parcursul vieții este esențială pentru actualizarea competențelor și cunoștințelor. Potrivit Eurostat, aceasta acoperă toate formele de educație și formare, indiferent dacă sunt formale, nonformale sau informale, cu scopul de a îmbunătăți aptitudinile participanților.

În 2022 11,9% dintre persoanele cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani din UE au participat la activități de educație sau formare în ultimele 4 săptămâni, cifra variind de la 1,7% în Bulgaria la 36,2% în Suedia. Deși învățarea adulților a fost mai răspândită în țările nordice, țările din Balcani au înregistrat proporții mai mici în comparație cu media UE.

În România doar 5,4% dintre adulți au participat la cursuri de formare, arată datele Eurostat din 2022.

Sursa: adevărul.ro

Folclorist și valorificator consacrat al tezaurului estetic popular

In memoriam Nicolae Băieșu: 90 de ani de la naștere

Tatiana BUTNARU,
doctor în filologie

Activitatea folcloristului și savantului Nicolae Băieșu constituie o pagină importantă în munca de valorificare a tezaurului estetic popular, este expresia unor îndelungi eforturi creatoare, a dăruirii totale întru menținerea și promovarea datinilor, tradițiilor autohtone, a diferitor credințe, obiceiuri din imaginația poporului, care, luate toate împreună, vor aprofunda ideea de spirit și artă națională în sensul deplin al cuvântului. Neîntrecute frumuseți, imagini de o adevărată măiestrie artistică, datini uitate în negura anilor au fost fixate de Nicolae Băieșu în diferite texte populare, pe care le-a depozitat la Arhiva de Folclor a IFRBPH, pentru a exprima cu deplină certitudine, așa cum scria la timpul său scriitorul Vasile Voiculescu: „Muzeul sufletului nostru este în folclor”.

Avem în vedere niște etape de referință, pe care le-a parcurs folcloristica din Basarabia în răstimp de jumătate de secol, alături de acest harnic cărturar în munca sa de valorificare a creației populare orale. Or, lucrările Domniei sale - studii, monografii, manuale, culegeri tematice, antologii de texte etnofolclorice - constituie un veritabil muzeu al folcloristicii contemporane și vor deschide, în același timp, niște perspective novatoare în procesul de studiere a creativității spirituale a neamului nostru. Timpul zmulge filele de calendar, care se călătoresc vertiginos în uitare, bătrânul Cronos mai așează la pedestalul memoriei câte o filă de carte, stelele căzătoare sclipesc și se topeșc haotic în eternitate, pentru ca dincolo de tăcerea austeră a eternității să rămână în conștiința colectivă a neamului, în amintirea colegilor și a tuturor care l-au cunoscut, o personalitate notorie, cu grija sa neostenită pentru viabilitatea tradițiilor etnofolclorice, în dorința de a le transmite și a le face cunoscute, în primul rând, „generațiilor care au trăit în condițiile regimului sovietic ateișt,

nu au avut dreptul să cunoască și să se bucure din plin de bogatele, variatele și frumoasele tradiții populare, naționale și biblice”.

Un interes deosebit a manifestat Nicolae Băieșu față de datinile și sărbătorile creștine, acestea fiind prezentate în antologia de texte etnografice *Sărbători domnești*, privită fiind drept o lucrare de referință, unde dimensiunile estetice ale spiritului popular transpar în corelație cu o „matrice stilistică” constituită de secole și perpetuată prin timpuri și generații, pentru a dezvălui modalitatea de a cugeta a poporului, ontologia sa existențială, filosofia trăirii marcată de marile evenimente ale spiritului omnesc, în permanență căutare a identității sale creatoare. În această ordine de idei, lucrarea *Sărbători domnești*, în două volume, poate fi apreciată drept o adevărată enciclopedie despre existența spirituală a românilor dintre Prut și Nistru, „un compartiment important al culturii populare”, exteriorizat într-un „ansamblu de obiceiuri, ritualuri, credințe, practici magice, creații verbale de diferite genuri

și specii folclorice, fiind generate de activitatea cotidiană a oamenilor”. Abordările și aserțiunile concretizate atât în *Sărbători domnești*, precum și alte studii etnologice elaborate pe parcursul vieții, sunt relevante, materialul factologic este exteriorizat în dependență de codul etic al poporului, poziția sa înțeleaptă față de esențele primordiale ale vieții, față de muncă, fenomenele din natură, trecerea ireversibilă a timpului.

Folcloristul Nicolae Băieșu readece în preajma contemporanilor niște valori sacre prin însăși esența lor, le reasează în palmaresul sărbătorilor „de peste an” pentru a exprima întru chiparea iubirii divine pogorâtă pe această palmă de pământ, „lumină din lumină”, ce iriază într-o bogată gamă de reprezentări populare. Conotația creștină a sensurilor determină nuanțarea diferitor trăirilor ontologice, prevede transfigurarea unui anturaj de valori condensate până la ideea sacralității. Însuși cercetătorul Nicolae Băieșu, prin munca sa dezințersată în procesul cercetării folclorului, se identifică cu un izvor nesecat de lumină și dragoste creștinească, fiind chemat de providență să trăiască plenar evaziunea sa în mitul solar al universului, să emane bunătate, căldură sufletească, valori determinate de o irezistibilă sete de viață, de primenire lăuntrică.

Fiind coordonatorul proiectului *Tezaurul folcloric al românilor din Basarabia, Transnistria, nordul Bucovinei, Transcarpatia*, folcloristul Nicolae Băieșu a sistematizat în investigațiile sale științifice un bogat material factologic, iar cartea *Obiceiurile și folclorul sărbătorilor de iarnă* (în două volume) constituie prima exegeză realizată în cadrul proiectului respectiv. La fel ca și alte lucrări ale Domniei sale, *Obiceiurile și folclorul sărbătorilor de iarnă*, poartă un caracter, enciclopedic, conține un număr impunător de exegeze, informații, texte etnofolclorice, pentru a reliefa modalitatea de conștientizare milenară a poporului nostru în raport cu „așa-numitele hotare calendaristice”, nuanțate „la diverse începuturi și sfârșituri de anotimpuri, de perioade agricole și păstorești, precum și la solstițiile și echinopțiile anuale”. Sunt reliefate datini și ritualuri legate, în special, de sărbătoarea Crăciunului și cea a Anului Nou, evaluate pe bună dreptate

drept „un ansamblu de obiceiuri, ritualuri, credințe, practici magice, creații verbale de diferite genuri și specii folclorice, fiind generate de activitatea cotidiană a oamenilor”, precum și a evenimentelor mai importante, care preced mai multe evenimente spirituale din universul comunității colective. În special, sunt dezvăluite momente impresionante din viețile sfinților, diferite practici magice vizate în corelație cu tradițiile populare, se face o încercare de clasificare folcloristică a creațiilor literare calendaristice. Or, Nașterea Domnului, după cum subliniază semnatarul lucrării, „este principala între sărbătorile domnești, împărătești consacrate lui Iisus Hristos”, ce „reflectă într-un mod deosebit nu numai nașterea, ci toată viața Mântuitorului”. Dacă sărbătoarea „Nașterii Domnului” are tangență cu „nașterea Soarelui la solstițiul de iarnă” sau „nașterea Soarelui Nou-Iisus”, apoi Paștele este considerat „Sărbătoarea Luminii”, însuși Mântuitorul supranumit „Lumina lumii”, devine un coordonator al Universului, se integrează în stihia cosmică pentru a-și găsi o justificare ontologică a existenței universale.

În toate cărțile și investigațiile folcloristice ale lui Nicolae Băieșu persistă un sentiment plenar de jubilație sufletească, amintind parcă în subtext de *Imnele Bucuriei* de Ioan Alexandru, de unde survine o lumină ancestrală, ca să stabilească o anumită modalitate de comunicare dintre om și univers, să determine subordonarea lor reciprocă față de aceeași legități de influență universală. Realizările folcloristului Nicolae Băieșu orientează cititorul în itinerarul unui spectacol ceremonial, unde prefigurează „triumful luminii asupra haosului și pe această cale se instituie principiul superior de existență ce unifică lumina cu întunericul după noaptea orfică”. Mediarea metaforică a luminii, omniprezentă aproape în toate descrierile din volumele etnografice semnate de Nicolae Băieșu, este orientată spre o concepție apropiată de miezul filosofiei populare, ele se condensează într-un amalgam de stări și trăiri interioare alimentate de o irezistibilă sete de viață, de soare și cântec, de revigorare spirituală. Odată ce viața omenească este marcată de niște ritmuri primare ale naturii, ea înclină

spre mișcare, vedem o evoluție continuă spre dimensiunile infinite ale cunoașterii, spre jubilația revelatoare a luminii de unde pogorâ harul dumnezeirii. Este lumina reinvierii noastre spirituale, marcate de dramatica condiție a personalității umane spre desăvârșire și integritate sufletească, valori elucidate de autorul respectiv în toate studiile și lucrările sale științifice. În felul acesta, au fost concretizate niște pledoarii pentru ideea demnității de neam; vedem aprofundarea valorilor general-umane ale poporului, constituite de secole și perpetuate prin timpuri și generații.

Cărțile, studiile și culegerile editate pe parcursul anilor de savantul Nicolae Băieșu poartă o semnificație cognitivă, filosofică, ontologică, arhetipală. Fiind luate toate împreună, ele constituie o adevărată enciclopedie despre complexitatea spiritului popular în dimensiunile sale fundamentale. În cele din urmă, acestea ar putea fi apreciate drept niște imnuri ale vieții, iubirii, naturii, constituie expresia perenității tezaurului estetic al creativității autohtone.

Aflat la leagănul unor realizări notorii din contextul folcloristicii din Basarabia, savantul, profesorul și omul Nicolae Băieșu rămâne să dănuie în amintirea tuturor celor care l-au cunoscut, prin exemplul personal în munca de valorificare a tezaurului autohton. El s-a impus în permanență prin devotament și dăruire sufletească în activitatea de cercetare. Versul lui Grigore Vieru „Vestește-l, mamă, pe Dumnezeu/ Că am murit...” exprimă o stare sufletească marcată de ideea trecerii și a perenității, dar, în același timp, este vorba de o sobrietate miraculoasă, unde s-au concentrat ideile de materialitate și spiritualitate zămislite de veacuri în accepția populară, acolo unde „ imaginea folclorică nu cunoaște fantasticul propriu-zis”, dar se dispersează spre noi tărâmuri ontologice. Asemenea Marelui Anonim, în drumul său spre Eternitate, acest neobosit valorificator al tezaurului estetic popular va rămâne în istoria culturii și științei contemporane drept un deschizător de noi orizonturi în substraturile creativității populare, pentru a determina interesul generațiilor viitoare față de comorile inestimabile ale patrimoniului nostru imaterial.

Cartea „Efectul de oglindă” – un produs al proiectului transdisciplinar

În cadrul instituțiilor de învățământ superior se realizează diferite proiecte, în care sunt implicați doctoranzi, masteranzi, studenți. Un studiu important îl constituie produsul proiectului „Efectul de oglindă”, coordonat de profesorul universitar Sanda-Maria Ardeleanu, care a fost lansat în cadrul Salonului Alma Mater Librum 2023 la Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava.

Narcisismul este analizat din optica paradigmei propuse de profesorul universitar Sanda-Maria Ardeleanu și participanții la acest proiect: Belletristică-Psihiatrie / Antropologie. Obiectivele principale sunt: explicarea diferențiată a narcisismului, în funcție de timp; abordarea mai multor modele științifice; explicarea concilierii științifice în ce privește noțiunea de narcisism; investigarea narcisismului la unii scriitori români din secolul al XX-lea.

În *Argument* fondatoarea Lectoratului francez și a Alianței franceze de la Suceava, Sanda-Maria Ardeleanu, enumeră cum a fost selectat registrul tablei de materie: „Narcisism în: spectru psihiatric, cheie „bipolară”, registru

biologic, solfegiu psihanalitic, tonalități egolate, tonalități egocentrice, tonalități egotiste, accente autiste, oglinzi artistice”. Argumentând distribuția metodologică în baza investigației artiștilor vizați, „Autorii au fost aleși și distribuți așa încât să îndeplinească cerințele metodei care converge spre o amplă autopsie psihologică, pe falii fenomenologice și, totodată, cognitive, mereu cu expunere etiologică”.

Narcisismul își revendică drepturile la existență de la mitul lui Narcis, trecut în spațiul artistic de Ovidiu în „*Metamorfoze*”, cunoaște mai multe varian-

te încă în perioada antichității. În diferite timpuri atitudinea față de reflecție suferea anumite mutații, determinate de conceptul timpului. Odată cu studiul lui S. Freud, narcisismul se dezvăluie ambivalent. Perspectivele narcisiste se schimbă odată cu dezvoltarea științelor și a tehnologiilor, care pun din ce în ce mai mult accent pe propria persoană.

Este o carte cu text, cu fotografii de epocă și cu desene reproduse de Ioan Florin Diaconu. Astfel, lucrarea apare nu doar ca o sinteză metodologică, dar și ca o prezentare a contextului vizual în care au trăit și au activat scriitorii interpretați.

Cercetarea Roxanei Chiriță și a Oanei-Cornelia Gorduza se axează pe *Narcisism în spectrul psihiatric*. Articolul nu se limitează la conceptul freudian, dar relevă și calități și vicii, care sunt raportate la relațiile eului față de

sine și față de ceilalți. Raportat la contextul secolului al XXI-lea, „Narcisismul este o etichetă care se pune tot mai mult”.

Ioan Florin Diaconu și Bogdan C.S. Pîrvu analizează *Narcisismul în cheie „bipolară”*. Este diferențiat narcisismul în cheie înaltă, fiind reprezentat prin Alexandru Macedonski, și narcisismul în cheie gravă, abordat prin Mateiu I. Caragiale. Este un articol care pune accent pe aspectele biografice, documente istorice, argumentate prin fotografii și grafică. Toate formează caleidoscopul acestei clasificări.

Narcisismul în registru biologic este structurat și elaborat de Vlad Ichim și Raluca Stănescu. Mircea Maiorescu se axează pe conceptul lui Freud, analizează narcisismul din punct de vedere al patologiei.

O cercetare într-un triptic constituie cea semnată de Otilia Eva, Bogdan C.S. Pîrvu: *Narcisism în tonalități egolate, Narcisism în tonalități egocentrice, Narcisism în tonalități egoiste*. Pentru a iniția cititorul despre diferențele semantice, autorii au analizat deosebirile și similitudinile dintre *Glusul tribului și Glusul Cetății*.

Sanda-Maria Ardeleanu și Ioana-Aura Nicolau în studiul „*Narcisism în oglinda artistică*” se concentrează pe filosofia artistului de a accepta acest tumult cotidian. Este investigată și analizată viziunea de creativitate artistică proprie lui Andy Warhol. În cercetare se relevă importanța artei iconice, implicând argumentele timpului când a activat artistul.

Respectivul studiu relevă munca în echipă a analizei narcisismului în mai multe sfere. Transdisciplinaritatea sporește punți dintre arta cuvântului și arta imaginii plastice, muzica și influențele psihice. Sunt abordate diverse discipline în interesul de a contribui la o cercetare de amploare. Asemenea proiecte sunt bine venite, cercetarea biografică se îmbină cu cea fotografică, psihanalitică, mitologică etc. Sunt sigură că va fi un fundament pentru noi studii, care vor implica cercetători din diferite domenii.

Victoria FONARI,
doctor,
conferențiar universitar

Dascălul meu, „risipit” în generații...

În aceste momente prilejite de Paștele Blajinilor, când îi pomenim cu evlavie pe cei apropiați, plecați dintre noi, găsec că ar fi nedrept să nu ne amintim și de cei care ne-au îndrumat pașii pe drumurile întortochiate ale vieții – dascălii noștri, care ne luminează calea chiar și de dincolo de moarte.

Mi-l amintesc astăzi cu pioșenie și recunoștință pe Dumitru Grecu, regretatul meu profesor de română. El nu m-a îndemnat niciodată să-i urmez calea, dar am decis să devin filolog, urmându-i exemplul personal și modelul de viață.

La lecțiile Dumisale, profesorul Dumitru Grecu nu doar propunea conținuturi, formula sarcini ori cerea anumite conduite. În clasă se învăța mai mult decât o materie, se învăța o lecție de viață. Așteptam cu sufletul la gură orele profesorului de română și nu numărăm niciodată minutele rămase până la sunetul clopoțelului, pentru că ele (orele) erau captivante, presărate cu exemple din realitatea

imediată și cu glume delicioase (avea un simț înăscut al umorului) și, mai presus de toate, trezeau în mine „bucuria exprimării creatoare și bucuria cunoașterii” (A.Einstein). De aici a pornit pasiunea mea pentru filologie.

Dascălul D. Grecu se achita de sarcina sa cu farmec și talent, pentru că era înzestrat cu un foarte fin simț al valorilor. Era, printre altele, un bun

orator, declamator, parodist, cânta foarte bine atât din gură, cât și la baian, fiind și conducătorul corului din școala noastră de la Slobozia Mare, Cahul, cor care ocupa întotdeauna locuri premiate la festivalurile din zona de sud a republicii.

Tot Dumnealui a fondat și a condus două cenacluri literare în școală – „Mugurașii” și „Lacrima de miere”, ai căror membri s-au evidențiat deseori în cadrul concursurilor raionale sau naționale.

Îmi amintesc cu cât entuziasm organiza el (filologul!) meciuri de fotbal între clase, jucând împreună cu noi pe terenul din curtea școlii!

Bărbat chipeș, elegant, manierat, impunea de la primul contact respect și admirație.

Simplu în aparență, dar având în întreaga înfățișare, în fiecare gest dezinvolt un aer de noblețe și distincție – așa mi-a rămas în memorie Omul Dumitru Grecu, cel care s-a consumat până la „cel din urmă sfeșnic” (A.Păunescu), pentru a lumina calea mai multor generații de învățăcei...

Nicolae JANTĂC

O prioritate a sistemului național de învățământ

Asigurarea accesului la educația de calitate pentru toți copiii, soluționarea problemei deficitului de cadre didactice, creșterea rezultatelor școlare au fost printre subiectele abordate de ministrul Educației și Cercetării, Dan Perciu, la întâlnirea cu primarii, directorii de școli și grădinițe din raionul Anenii Noi.

Dan Perciu a declarat că asigurarea accesului la educația de calitate este o prioritate dictată de rezultatele Republicii Moldova la testarea internațională PISA. Aceasta arată că circa 50 la sută dintre elevii de 15 ani nu ating nivelul de competență la lectură, matematică și științe. Situația

este critică în școlile cu un număr mic de elevi, acolo unde rata de analfabetism funcțional este mai mare decât media pe țară.

Soluția propusă de MEC pentru această problemă este „Rețeaua Școlilor Model”, care va include 35 de școli, ce vor oferi posibilitate copiilor, inclusiv și celor din mediul rural, să acceseze studii de calitate. Instituțiile incluse în rețea vor fi renovate și modernizate, vor dispune de autobuze pentru transportarea elevilor. Vor exista și subvenții pentru familiile care vor decide să-și transfere copiii din instituțiile mai mici de 50 de elevi. Ministrul a mai menționat că

investiții se vor face și în alte instituții educaționale din țară, urmând să fie implementate proiecte de îmbunătățire a accesului la apă și sanitație, digitalizare, renovare și dotare.

Referitor la rezolvarea deficitului de cadre didactice, Dan Perciu a vorbit despre măsurile de susținere a absolvenților de facultăți, care vor să urmeze o carieră didactică, dar și a specialiștilor care sunt deja încadrați în sistem. Printre acestea se numără dublarea burselor la pedagogie, majorarea indemnizației pentru tinerii specialiști până la 200.000 de lei, îmbunătățirea condițiilor de studii a șase colegii pedagogice și renovarea a două cămine studențești etc. De asemenea, în seria de măsuri se înscrie și creșterea salarială a cadrelor didactice cu 15%, debirocristizarea sistemului educațional, crearea condițiilor pentru formarea continuă etc.

Discuțiile s-au axat și pe proiectul noului concept al curriculumului școlar care urmează a fi implementat din 2027. În context, Dan Perciu a încurajat participanții la ședință să analizeze documentul și, după caz, să înainteze propuneri.

Printre întrebările adresate de către directorii de școli prezenți la întâlnire au fost majorarea numărului de cadre didactice, asigurarea transportului școlar, alimentația elevilor claselor a V-IX.

Descoperă și explorează la „Tabăra Viitorului”, ediția 2024

Bucuria explorării și a descoperirii își găsește în această vară un loc privilegiat la „Tabăra Viitorului”, începând cu data de 10 iunie 2024. Organizată de CNIDE „Clasa Viitorului”, această tabără aduce împreună copii curioși, plini de energie și dornici să învețe și să descopere. Cu o durată de două săptămâni fiecare tură, tabăra este deschisă pentru copiii cu vârste între 8 și 12 ani, oferindu-le o experiență de neuitat, plină de aventuri și relații noi. La CNIDE „Clasa Viitorului” tehnologia și educația se în-

tâlnesc într-un mod inovator. Laboratoarele Educaționale sunt dotate cu cele mai moderne tehnologii, așteptând să fie exploreate de către micii cercetători. Prin intermediul programului interactiv, copiii vor avea ocazia să experimenteze activități captivante, folosind instrumente, precum Matatabot, GeniBot, LEGO Education SPIKE, Ozobot, Makey Makey și multe altele. Pentru a vă asigura un loc în această aventură de vară, completați formularul de înregistrare disponibil la linkul: <https://forms.>

[gle/BVWDQaozqGHWx3EY9](https://forms.). Pentru detalii suplimentare, accesați <https://cuts.top/E5vd>.

Numărul de locuri în tură este limitat, așa că nu ezitați să vă înscrieți și să faceți parte din această experiență unică de vară. Perioadele disponibile pentru anul 2024 sunt: 10 iunie – 21 iunie; 24 iunie – 5 iulie; 8 iulie – 19 iulie; 22 iulie – 2 august; 5 august – 16 august

Dragii copii, aventura vă așteaptă cu brațele deschise!

EDUCAȚIE PRIN ARTĂ

IMPORTANȚA SIMBOLURILOR ARHITECTURALE ÎN FORMAREA IDENTITĂȚII UMANE

În ierarhia nevoilor umane, pe lângă cele fiziologice, de securitate fizică și socială, de asociere, afirmare și realizare personală, nevoia de frumos, de artă, cultură și spiritualitate își are locul său aparte, noi venind în această societate pentru a construi și nu pentru a distruge, iar umanitatea în devenire a fost marcată de arhitectură și evoluția sa spirituală.

Potrivit marelui filosof al culturii române, Mircea Eliade, „...simbolul este într-un fel structura absolută, absoluta condiție a oricărei gândiri a lui homo sapiens. Simbolul, imaginea fin de substanța vieții spirituale, revelează anumite aspecte ale realității, răspund unei necesități și îndeplinesc o funcție: dezvăluirea celor mai secrete modalități ale ființei”

Simbolizarea se bazează pe anumite reguli prestabilite, în baza cărora este interpretat semnul. Unele semne simbolice denotă și anumite raporturi - de *iconicitate* (de ex. - imaginea leului - ca simbol solar, al puterii, marcă a monarhiei, strajă de comori), precum și *simboluri sacre* - *Mitologie Greco-Romană*, *Creștinismul*, *Ludaismul*, *Religia Egiptului Antic*, *Islamismul*, *Budismul*, *Hinduismul*; sau - de *contiguitate* cu obiectul pe care îl reprezintă (*de ex.*, culoarea roșie - a sângelui, în heraldică, steme, drapel etc.). Ca forme ale gândirii colective, cristalizate de-a lungul istoriei, simbolurile se regăsesc în tradiții, credințe, superstiții, în arta populară, în folclor și în operele culte.

Simboluri profesionale, lăcașe de cult reprezentative pentru ortodoxie, particularități ale lăcașului de cult

Simbolic vorbind, dincolo de rolul de reper fizic, bisericile, catedralele și mănăstirile au avut și rolul de reper spiritual. Adevărate centre de cult și meditație, bisericile erau implicate în educația religioasă și intelectuală, imprimând în mentalitatea oamenilor valorile morale creștine.

În orice biserică ortodoxă icoanele reprezintă principalele divinități creștine, simboluri nemuritoare ale credinței strămoșești. Multe dintre acestea fac parte din categoria sfintelor odoare ale lăcașului și sunt venerate cu deosebită pietate de credincioși, cu atât mai mult, cu cât unele dintre ele sunt făcătoare de minuni și aduc alinare și vindecare celor care li se închină, cerându-le iertarea păcatelor și mila Domnului.

Catedrala Mitropolitană „Nașterea Domnului” din Chișinău aparține Bisericii Ortodoxe din Moldova. Clădirea Catedralei este un monument de arhitectură de însemnătate națională. Inițiativa înălțării Catedralei aparține mitropolitului Gavriil Bănulescu Bodoni (1812-1821), locul amplasării sale fiind indicat în primul

plan urbanistic al Chișinăului din 1817 (arhitect Avram Melnicov). Este construită din piatră și cărămidă, cu trei altare: central - Nașterea Domnului și cele două altare laterale: (pe stânga) - Ștefan cel Mare și Acoperământul Maicii Domnului (pe dreapta). Ansamblul arhitectural al Catedralei este alcătuit din: **biserică** sau **catedrala** propriu-zisă, **o clopotniță** cu patru niveluri și de **Porțile Sfinte**.

Catedrala
Arhitectura sa este în stil neoclasic târziu, numit și empire, cu folosirea pentru coloane a formelor elene antice. Are o compoziție simetrică, plan cruciform, cu patru fațade identice, cu porticuri a câte șase coloane dorice, aparținând stilului arhitecturii antice greco-romane. Suprafețele interioare ale pereților și bolților au fost pictate cu subiecte biblice și evanghelice. Catedrala a avut de suferit în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

În decembrie 1962, la dispoziția autorităților regimului comunist, a fost aruncată în aer Clopotnița, Catedrala fiind transformată în sală de expoziții, depozit etc. Edificiul a fost retrocedat Bisericii abia în 1991.

Clopotnița
Situată simetric față de Catedrală, are patru niveluri: trei prismatice, cu latura în retragere succesivă, iar al patrulea sub forma unui foisor circular în plan, pentru camera clopotelor, acoperit cu o cupolă. La primul nivel se afla o capelă. Porticuri identice împodobeau fiecare fațadă a clopotniței, realizându-se o repetare, la o scară micșorată, a compoziției Catedralei, armonizând cu aceasta și prin forma cupolelor. A fost reconstruită în 1998, după imaginea de epocă.

Porțile Sfinte
Pentru cel mai mare clopot a fost construită o clopotniță specială, având și funcția porții de intrare. Clopotnița-Poartă, construită în stilul empire, a obținut forma Arcului de Triumf, amplasat la intrarea pe teritoriul scarului Catedralei din direcția Mitropoliei (distrușă în anii războiului) și rezidă în soluționarea trecerii în patru direcții, obținând patru fațade identice, cu patru piloni la colțuri, împodobite de două fațade exterioare cu câte o pereche de coloane corintice. Partea superioară este un atic, ce se sprijină pe acești patru piloni și corespunde camerei clopotelor.

Oamenii comunică prin stimuli care poartă mesaje, iar simbolul este mai mult decât un semn, este forma de comunicare a trecutului cu prezentul, a creatorului cu privitorul, provenită din acea „gândire mitică”, o modalitate de comunicare a unui mesaj, a celor mai sacre valori morale, spirituale și creștinești.

Raisa CRUDU,
masterandă,
specialitatea Limbă, literatură și civilizație românească,
Facultatea de Litere, USM

Rodica Gavriliță: „Am simțit nevoia unei astfel de cărți, cu texte mici, cu imagini colorate și cu poezii scrise în legătură cu fiecare mică istorioară...”

„O carte pentru bunici care se regăsesc în jocuri de pitici;
O carte pentru părinți care vor să aibă copii educați și cuminți;
O carte pentru unchi și mătuși care-și doresc nepoți bătând pe la uși”.

(Rodica Gavriliță)

Știm că copilașilor le plac animăluțele de tot soiul, se împrietesc repede cu ele. Este și un subiect pe care l-a abordat în creația sa profesoara de limba și literatura română, Rodica Gavriliță, de la LT „Mihail Sadoveanu” din or. Călărași.

- Dnă Rodica Gavriliță, Vă felicităm cu ocazia apariției cărții dvs., la Editura „Epigraf”, „Pitici cu arici și alte ființe mici”. E un titlu sugestiv. Credem că mesajele dvs. din aceste povestioare sunt ușor de reținut și pot fi memorate lejer și de cei mici. Ați avut inspirația de a le vorbi copiilor prin imagini, sugerându-le diferite gânduri despre tot ce ne înconjoară. Copiii astfel se deprind să fie grijulii, gospodăroși, să poată ocroti natura, animalele, să învețe a face diverse îndeletniciri cu acuratețe și cu folos atât în familie, cât și la grădiniță sau la școală. Cum v-ați inspirat și ați ales titlul cărții?

- Am ales titlul cărții inspirându-mă din viața nepotelului meu, care are un animăluț preferat: e un aricel de care nu s-a despărțit foarte, foarte mult timp, l-a purtat cu el peste tot și aceasta mi-a dat ideea să pun în titlu un arici. Păi, m-am gândit că e vorba de copii și am zis: *Pitici cu arici* - și deoarece știu că toate lucrurile pe care le folosesc ei sunt mici, am completat gândul astfel: și alte ființe mici.

- Ce tiraj are cartea? Or ce literatură preferați dvs. să citiți în acest domeniu?

- Cartea a apărut în 500 de exemplare. Pe această cale doresc să-i mulțumesc mult dlui Oleg Bujor, care mi-a fost un ghid extraordinar în experiența mea pentru acest parcurs, deoarece a prelucrat mult anumite imagini. Designul l-a realizat fiica mea, care este mama unui copil, și a fost foarte inspirată să amplaseze niște imagini deosebit de sugestive.

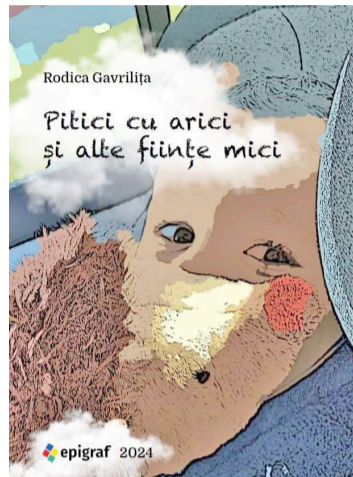
Am citit foarte multă literatură pentru copii, dar de scris n-am scris pentru cei mici. Este prima mea carte în acest domeniu. Și, probabil, scrierea ei a fost declanșată de faptul că i-am citit foarte mult nepotelului meu și am simțit nevoia unei astfel de cărți, cu texte mici, cu imagini colorate și cu poezii scrise în legătură cu fiecare mică istorioară. Da, ele vor fi foarte ușor citite și învățate de copii, plus la aceasta, fiecare mamă, fiecare copil se va regăsi în carte.

- Cui ați dedicat-o? Probabil, atât nepotelului dvs. cât și altor copii dragălași pe care îi adorați?

- E interesant, desigur, cui am dedicat această carte... În primul rând, copiilor care o vor citi, dar și părinților, bunicii, mătușilor, educatorilor care le vor citi celor mici această carte, dar și copilașilor care de abia încep să citească literatură. Cartea poate fi citită de copii frățiorilor și surioarelor mai mici. Este o carte în care ne regăsim toți cei care am crescut un copil, deoarece fiecare copil are istorii asemănătoare cu cele pe care le regăsim în carte.

- Cum v-au inspirat cei mici la munca de creație? Fiind în preajma nepotului, probabil, i-ați citit multă literatură pentru copii...

- Desigur, cel mai mare izvor de inspirație este nepotul meu, Andrias, pentru care am scris-o, în primul rând, deoarece îi place foarte mult să asculte și să-i fie citită cartea. El ne adresează foarte multe întrebări, recunoaște imaginile,

știe foarte multe istorioare pe dinafară. Îmi place literatura pentru copii, am și predat un curs de literatură de acest gen la începutul activității mele, la Colegiul Pedagogic din Călărași. Îmi place prin simplitatea și fascinantă lume a lucrurilor cu adevărat mici, dar surprinzătoare.

- Pregătind cadre didactice pentru instituțiile școlare, desigur, vă asumați anumite responsabilități privind educația copiilor și instruirea învățătorilor din republică. Negreșit, cartea Dvs. va avea un impact pozitiv asupra domeniului educației!

- În activitatea mea didactică am lucrat cu viitorii învățători la clasele primare și cred că am pregătit foarte multe generații de învățători. Probabil, această practică se răsfrânge în mod miraculos asupra mea în prezent, când sunt, trăiesc pentru prima oară experiența nebănuită de bunică. Cred că acum se îmbină toate traiectoriile vieții mele și trăiesc un sentiment unic. Mi-ar plăcea ca educatorii din grădinițele Republicii Moldova să poată folosi această carte în activitatea lor. De exemplu, într-o discuție să afle de la copii: Care a fost primul tău cuvânt rostit? Dar de ce peripeții vă amintiți din experiența voastră?

- Prin ce este importantă lectura pentru copii și citirea cu voce tare în instituții preșcolare, școli și gimnazii?

- Acum, când vorbim cu îngrijorare de autismul digital, ne gândim la părinții care-și pun copiii de mici în fața unei tablete, unui telefon sau unui computer. Sau la părinții care-și lasă copiii să mănânce ce vor ei, fără ca aceștia să înțeleagă ce mănâncă... Astfel, îi deconectăm pe copiii de la lumea reală. Atunci e cazul să medităm și să-i aducem pe copii în fața unei cărți, să discutăm cu ei și să citim împreună. Citind cu voce tare, îi aducem și pe tărâmul imaginației, îi învățăm să gândească independent, să cunoască lumea, să sesizeze mai mult realitatea. Cred că asemenea acțiuni permanente îi fac pe copii să devină niște persoane distincte, frumos șlefuite.

- Credeți în eficacitatea desfășurării unor astfel de acțiuni permanente?

- Dacă e să aduc un exemplu din experiența mea, v-aș povesti despre nepotul meu, care are acum 2 ani și 7 luni. Aș menționa că lui îi place să i se citească, încă de când era foarte, foarte mic, când abia a început să silabisească, zicea: „citim?”. Și se așeza frumos lângă mine, urmărirea cu atenție vocea mea, urmărirea cum răsfoiesc paginile. Observam că lectura a rămas o ocupație plăcută

în viața lui. Aici aș adăuga și despre un nemaipomenit succes realizat de părinții lui. Niciodată el n-a fost în vreun contact cu vreo tabletă, telefon, nici chiar cu televizorul. De aceea el este conectat permanent la realitate și are o memorie extraordinară de bună. Cred că acest lucru este de apreciat la justa valoare.

- De la ce vârstă ar fi bine să-i deprindem pe copii să asculte povestiri, versuri scrise pentru ei, precum și să citească?

- De la ce vârstă să începem a le citi povestioare, poezii - aceasta este o întrebare iscoditoare. Se discută foarte mult în tratate de psihologie, pedagogie. Se spune că trebuie să vorbim cu copilul chiar și atunci când este în burtica mamei. Dar de îndată ce el ne poate asculta, este bine să-i spunem istorioare. Îi plac foarte mult versurile scrise pentru copii, deoarece ele sunt ritmate. Copiii preferă să imite anumite mișcări. Ei prețuiesc lectura împreună cu învățătorii, deoarece atunci ei se simt importanți. În general, lectura împreună cu frățiorii și surorile mai mari stabilește o conexiune nemaipomenită între copii. Voi aduce un exemplu concludent. Un elev din clasa a XI-a avea sarcina să scrie un text despre ceva în legătură cu părinții săi, din anii copilăriei. Și se simțea surprins că nu-și amintește despre bucatele ce i le pregătea mama-sa, hainele ce le purta atunci... Dar își amintea cum stătea cu tatăl său și soarele îi mângăia prietenos cu căldura sa, pe când părintele îi citea povești. Am fost marcată de această amintire și mi-am zis că ceea ce rămâne în urmă după noi sunt aceste activități intelectuale și modul cum îi facem pe copii să se simtă bine alături de noi, precum și alături de carte.

- Aveți suficiente solicitări din partea persoanelor care doresc să procure cartea? Se vinde în librării?

- Mă bucur foarte mult că atâtă lume dorește să aibă în bibliotecă această carte, editată la Editura „Epigraf”. Sunt foarte, foarte fericită că mi se cumpără cartea, mai multe persoane au comandat câte 5-10 exemplare. Iar cineva din orașul meu a rezervat chiar 30 de exemplare de carte ca să-i bucure pe vreo 30 de copii sau bibliotecă. Am decis să mă ocup eu însămi de repartizarea acestor cărți și s-o realizez cât mai repede. Și, probabil, voi lăsa puține exemplare pentru librării. Am o experiență frumoasă cu cărțile mele precedente de poezie, care s-au epuizat foarte repede și totalmente.

- Aveți proiectate noi lucrări artistice sau didactice în viitor pentru a le elabora și edita?

- Sper să pot continua seria aceasta de povestioare, pentru că micuțul Aдай este urmărit în cartea mea de la vârsta de 0 ani până la vârsta de 2 ani și jumătate. Mi-ar plăcea să scriu continuarea cărții, pornind de la vârsta de doi ani și jumătate până la o altă vârstă. Până atunci, însă, să-i urăm bun venit acestei cărți proaspete și nou-nouțe, să aibă cât mai mulți cititori și să fie apreciată la justa ei valoare.

- Vă mulțumim și Vă dorim sărbători pascale luminate. Sincere urări de sănătate familiei Dvs. Vă așteptăm cu noi cărți interesante pentru copii.

A interviu

Elvira ȚĂGANAȘ-PÂNTEA

EFA Intercontinental Futsal Cup: Premieră pentru CS „Burevestnic”

Clubul Sportiv „Burevestnic”, Chișinău și-a adjudecat Cupa țării la futsal printre amatori. Turneul s-a desfășurat sub egida Ligii de futsal, iar în urma rezultatelor acestuia pentru prima dată în istorie o echipă va reprezenta Moldova la competiția de rang mondial EFA Intercontinental Futsal Cup. Cupa națională a întrunit șase echipe, încheindu-se cu o ceremonie festivă de premiere. Este de menționat că echipa „Burevestnic” a fost urmată în clasament de „Atletic”, Strășeni și de „Lucaefărul”, Puhăceni.

de futsal (Liga Futsal). Turneul internațional EFA Intercontinental Futsal Cup, în cadrul căruia va evolua pentru prima dată „Burevestnic”, Chișinău, se va derula în perioada 19-29 mai a.c., fiind găzduit de orașul spaniol Lloret de Mar. În vederea participării la această prestigioasă competiție și-au confirmat prezența echipele CDF Feanor (Columbia),

Premianții au intrat în posesia de diplome și cadouri oferite de organizatorii întrecerii și partenerul turneului, renumita companie de echipament sportiv „Macron”. Astfel, echipele clasate pe locurile doi și trei au primit 15 000 lei, respectiv, 10 000 de lei.

Zhanaozen (Kazakhstan), FC Zephyrs Futsal (Franța), A.S. Parmain Futsal (Franța), AFC Allur (Kazakhstan), United.Futsal.Club (Australia) și Olympic Azzaweya Futsal Club (Libia).

Iulian BOGATU

„Cupa de futsal s-a desfășurat la un nivel extrem de înalt, iar formația câștigătoare, „Burevestnic” va participa în premieră la un turneu internațional ce întrupește cele mai puternice cluburi de pe mapamond. Ne-am propus obiective concrete de atins, pe care sperăm să le realizăm în vederea dezvoltării futsalului autohton destinat amatorilor”, a remarcat Dumitru Tuliulic, președintele Ligii naționale

ATENȚIE! CONCURS!

Ministerul Educației și Cercetării anunță concurs pentru ocuparea funcțiilor vacante:

- Director al Școlii Sportive Specializate de Înot din Chișinău;
- Director al Școlii Sportive din Bălți.

Informațiile privind funcțiile vacante de director și condițiile de participare la concurs pot fi accesate la adresa: www.mec.gov.md
Telefoane de contact: 022 233 560; 022 233 320.

Univers Pedagogic pro

Chișinău, MD 2059, str. Doina, nr. 104, et. 2

E-mail: univers2@mail.ru, univers.pedagogic@gmail.com

Tipar: ÎSFEF „Tipografia Centrală”. Comanda nr. 548.

ECHIPA REDACȚIONALĂ:

RESPONSABIL DE EDIȚIE ▶ Oxana Parașciuc

REDACTOR PRINCIPAL ▶ Nicolae Jantic

REPORTERI ▶ Iulian Bogatu,
Silvia Țurcan

CORECTOR ▶ Elvira Țăganaș-Pântea
MACHETATOR ▶ Iurie Babii

Redacția nu corespundează cu autorii, nu recenzează și nu restituie materialele necomandate. Preluarea articolelor și pozelor este posibilă doar cu acordul prealabil al redacției.

INDICE DE ABONARE LA:

„Poșta Moldovei” – PM21741

„Moldpresa Grup” SRL

Abonare online: <https://services.posta.md/abonarea2022#/publication/264>